

bra 1912 je bil ujet od Rusov. Od 1. 1917 ni bilo od Janeza nobenega sporočila več in radi tega je bil uradno proglašen za mrtvega. Sedaj naenkrat po 16 letih se je oglasil na svoje domače s pismom, v katerem jim sporoča ime vasi v Sibiriji, kjer se nahaja, a ne more domov radi pomanjkanja denarnih sredstev.

Želja zlatega kralja. Znani ameriški »zlati kralj« in milijarder Rockefeller ima letovišče v bližini New Yorka ob bregu reke Hudson v kraju Tarrytown. Nekaj časa se je bogataš pritoževal, ker mu zapira vas East View razgled iz njegove poletne palače. Pred nekaj dnevi se je izpolnila želja mu kralju njegova želja po daljšem in nemotenem razgledu. Rockefeller je od kupil celo vas za 700.000 dolarjev. Vse hiše in vsa poslopja je pustil po izpraznitvi takoj požgati. Do 1. majnika je bila zabrisana vsaka sled, da je sploh kedaj stala na onem mestu velika vas, v kateri je živelo več sto ljudi.

Amerika drvi zopet za zlatom. V severni Alaski so odkrili nova zlata polja in sedaj drvijo cele množice v te kraje. Iskalci zlata se ne odpravljajo na iskanje v obljubljeni deželo s pomočjo pasjih sani ali k nogam, ampak jih pripelje na zaželjeno mesto letalo. Pred kratkemu so zadeli na zlato v Zedinjenih državah. Farmer je naletel na zlato žilo pri kopanju kanala. Pravico kopanja zlate rude je prodal za 60.000 dolarjev ali 3 in pol milijona Din.

Nehvaležnost. Junija lanskega leta si je ovil 69letno glavo v vencem slave berlinski fijaker Gustav Hartmann. Za pregel je v svojo staro kočijo fijakerskega krampa Grazmusa, sedel na kozla in se odpeljal iz Berlina v Pariz. Stari konj je vlekel svojega gospodarja v Pariz in nazaj. Izredna vožnja starega berlinskega fijakerja je bila razbobnana po časopisju celega sveta. Parižani so sprejeli slovesno Gustava in njegovega konja. Vse je lani govorilo in pisalo o podjetnem fijakerju, ki se je upal v modernem današnjem času v stari kočiji in s starim konjem iz Berlina v Pariz. Gustava so prekrstili Berlinčani po vrnitvi v »železnega Gustava«. Vožnja mu je spravila lepo premoženje, za koje si je kupil par avtomobilov-avtotakserjev. Za svojo fijakersko slavo in premoženje pa se stari železni Gustav ni izkazal hvaležnega, ampak je enostavno prodal kot bodoči zgodovinski starini kočijo in konja, ki sta ga proslavila po celem svetu!

Alkoholna prepoved na Japonskem. Japonska dobi alkoholno prepoved za vse, ki niso stari 25 let. Popolne alkoholne prepovedi po vzgledu Zedinjenih držav Severne Amerike Japonci nočejo uvesti, ker bi s tem le podžgali tihočapstvo. Poleg alkohola bo prepovedano kajenje duhana do 20. leta, ker je nikotin manj škodljiv kakor alkohol.

Kako hočejo odpraviti v Berlinu stanovanjsko bedo. V Berlinu so sklenili, da bodo pozidali 32.000 stanovanjskih hiš.

Žalostna statistika. Vsako leto se izvrši v Zedinjenih državah 9000 ubojev in roparskih umorov. Oblastem se po-

sreči, da zalotijo le 15 odstotkov zločincev.

Parnik se potopil. V noči v pondeljek 22. aprila je zadel ob skalo pri japonskem otoku Hokkaido japonski parnik »Toyschiki Maru« in se potopil. Utonilo je 114 potnikov, rešilo se jih le 69. Japonske vojne ladje so se trudile, da bi otele smrti več brodolomcev, pa so morale opustiti reševalno delo zaradi prehudega viharja. Največ potnikov je bilo delavcev, ki so se peljali v japonske oljnate rudnike v Kamčatko. Kapitan ladje, katerega so otele iz valov mornarji, se je ustrelil. Nesrečo je zakrivila snežena burja.

Ženska, 38 do 40 let stara, se dela kot gluhoheca, nosi kot grbasta, a je zdrava. Ne izda svojega imena, se potepa pri različnih posestnikih cele Slovenije, je delamržna in tujemu imetju ne-

varna. Kjer se bo pojavila, se prebivalstvo naproša, da jo takoj odda najbližnji orožniški postaji, katero pa se prosi, da o tem obvesti orožniško postajo Sv. Lenart v Slov. gor.

Dijaška kuhinja v Mariboru je v marcu prejela te-le podpore: dr. Danilo Komavli, odvetnik, 50 Din; profesor Ivan Bogovič 100 Din; Franc Škof, župnik pri Sv. Antonu, 50 Din; dr. Vinko Rapotec, odvetnik, poravnina, 50 D; Iv. Štuber pri Sv. Barbari zbral na sedmin 120 Din; Celjska posojilnica, podružnica Maribor, 500 Din; dr. Anton Hrovat, zdravnik v Ormožu, 50 Din; dr. Makso Šnuderl, odvetnik, 60 Din; dr. Vekoslav Kukovec, odvetnik, 100 Din; okrajni zastop Ormož 250 Din, okrajni zastop Ljutomer 100 Din; Neimenovan 250 Din; dr. Maks Vraber, kanonik, 50 Din; Posojilnica v Mariboru 8000 Din; Ivan Ašič, notar, dr. Ivo Sorli, notar, dr. Franjo Jankovič, zdravnik in dr. Karl Škapin, odvetnik, vsak po 20 Din; Lukovnjak Franc zbral na sedmini v Orehovcih 50 Din. Vsem darovalcem najlepša hvala!

Zanimivosti.

200 letnica v Prazi in pri nas.

V tem letu mine 200 let, kar je bil sv. Ivan Nepomuk proglašen za svetnika (1729). Kot spomin te 200letnice bode v Prazi v prvi polovici meseca majnika posvečena stolna cerkev sv. Vida na Hradčanih, ki je s kraljevim gradom vred prenovljena po načrtu arhitekta Slovenca prof. Jožefa Plečnik. V veličastni stolnici je še sedaj videti krasni grobni spomenik, kjer so v dragoceni rakvi shranjeni ostanki sv. Janeza Nepomučenca. Želeti je in je tudi skrajna potreba, da se velika cerkev sv. Janeza pri Marenbergu dostojno prenove do 200letnice njene postavitve (1735 do 1935).

Nekaj zgodovine: Leta 1729 je postavil premožni kmet Marko Gerold na svojem posestvu na vrhu hriba, Suhi vrh imenovanega, v čast sv. Janezu zaprt kapelo za sto ljudi. Ker je kmalu postala premajhna vsled vedno večjega števila romarjev, so jo podrli in namesto nje postavili sedanjo cerkev. 4. majnika 1735 jo je posvetil lavantinski škof grof Attems iz Št. Andraža; mudil se je tukaj dva dni, prvi dan je bilo posvečenje cerkve, drugi dan birma istotam, birmancev je bilo 2777. Isto leto je prišlo okoli 20.000 romarjev. Kakor so prihajali darovi, tako se je tudi cerkvena oprava spopolnjevala. Največji dobrotnik je bil marenberški samostan, brez njega bi se cerkev v tej velikosti ne bila nikoli postavila. Poleg sedanje cerkvene hiše je stala posebna duhovska hiša, cerkev je imela svoja posestva, v Marenbergu travnik in gozd, pri Mariboru vinograd. Odkup tega se je obrnil v dobro marenberškemu župniku. Leta 1756 so naročili iz Celovca štiri krasne bronaste zvonove, pripeljali so jih po Dravi, veliki je tehtal 2225 kg. Skladno zvonjenje je bilo predmet splošnega občudovanja in pohvale. Vojska je zvonove leta 1916 vzele. Pred leti je slovelo lepo petje v tej cerkvi. Nekdaj so se tukaj že na predvečer goda sv. Janeza zbirali v velikem številu romarji, Slovenci in Nemci. — Notranjščina cerkve je, kar vsak obis-

kovalec prizna, lepa, motijo le številni papirnati vencji, kar je pač kmečki okus. Če prideš zvečer 15. maja na hrib, se bodeš, vstopivši v cerkev, čudil, kako je osnažena in ovenčana, čudil se boš njeni prostornosti, dolgoti, širokosti, visokosti, njenim krepkim zidovom in lepi razsvetljavi. Dolgost njena znaša 40 m, širokost 16 m, notranja višina do stropa 10 m. Ima tri ladje in je, kakor rečeno, jako svetla. Tega žal v mnogih cerkvah ni, zlasti tam, kjer so slikana ali barvana okna. Zunanjščina je pa zelo zanemarjena, zlasti je oblika zvonikove strehe neprimerna, je to samo zasilna streha po požaru. Leta 1910 je kipar Ivan Cesar iz Mozirja prav lepo prenovil veliki oltar, ki je posnetek marmorja z bogatim pozlačenjem, med svetovno vojno so razni darovalci pripomogli, da se je naročilo iz Dunaja mnogo lepe cerkvene oprave. Drugo čaka na dobra verna srca. — Od leta 1913 do leta 1919 je bil Sv. Janez središče izobraževalnega dela.

*

Zlato v Mrtvem morju.

Francoski učenjak Jurij Claude zastopa mnenje, da vsebuje slana morska voda precej zlata. Pridelovanje zlata iz morske vode bi pa stalo več, nego bi bil vreden na ta način pridobljen zlati zaklad.

Claude je resnega mnenja, da je na svetu jezero — oziroma morje — ki je neizmerno bogato na raznih dragocnih tvarinah, kojih pridelava bi se izplačala in to predvsem zlata. To izredno jezero je Mrtvo morje v Sveti deželi, kojega vsebina soli je 40krat tako velika kakor v vseh drugih Oceanih na svetu.

Leta 1927 je opozoril Claude francoskega ministrskega predsednika Poincareja, naj bi zastavila Francija svoje moči, da si pridobi pokroviteljstvo nad Palestino, kojega imajo sedaj Angleži. Ako bi držali Francozi roko nad svetimi kraji, bi se lahko lotili dviganja zlatega zaklada iz Mrtvega morja, kjer je 20krat toliko zlata nego v vseh drugih morjih na svetu. V vsakem kubičnem metru vode iz Mrtvega morja je zlata za 24 Din. Okroglo vzeto znaša vsebina celega Mrtvega morja 130 kubičnih ki-

lometrov, njegov zlati zaklad je precejnjen na 2960 milijard Din. Tekom 15 let bi se lahko pridobila ena tretjina zaklada zlata za 960 milijard Din.

Pridobivanje zlata iz Mrtvega morja bi bilo tem lažje, ker leži to ogromno jezero 395 m nižje nego je morska višina. Iz Mrtvega morja bi izkopal kanal v pravo morje in vodni tok v kanalu bi nudil dovolj moči za pogon strojev, ki bi izpirali zlato. Kdo se bo lotil v Mrtvem morju takozvanega zlatega zaklada, še ni znano.

*

„Zeppelin“ drugič krog Sredozemskega morja.

Vodja nemške zračne ladje dr. Eckener je prvotno razglasil, da bo nastopil drugi polet preko krajev krog Sredozemskega morja že 20. aprila. Vreme in posebno še vetrovi v višjih zračnih legah so bili tako nevarni in neugodni, da je upal zrakoplov na pot iz Friedrichshafna ob Bodenskem jezeru še le 22. aprila v ponedeljek ob pol dveh popoldne. »Zeppelin« je tokrat krenil iz pristanišča proti Franciji in je bil ob 9. uri zvečer nad francoskim mestom Bordeaux. Iz Francije je krenil proti Španiji, kjer je naletel na izredno jasno ter toplo vreme. Posebno navdušeno so sprejeli zrakoplov, ko se je prikazal nad španskim glavnim mestom Madrid. Spustil se je nizko nad mesto in vrgel pošto. Španska letala so sfrčala v višine v znak priznanja in pozdrava »Zeppelinu«. Iz Španije je zavila ladja ob afriško obal. Afrikanci in to domačini se niso mogli načuditi zrakoplovu, katerega so videli prvič. Iz Afrike je zakročil »Zeppelin« nazaj proti Friedrichshafenu preko San Rema in Nizze. Pristan Friedrichshafen je bil dosežen po 57urni neprestani vožnji 25. aprila ob 11. uri v noči. Prvič je tokrat pristal »Zeppelin« v nočni uri.

Cela vožnja je potekla dobro in na občo zadovoljnost vseh potnikov, ki so posebno hvalili varnost zrakoplova in izvrstno prebrano.

Prvotno je bilo razglašeno, da bo mo pri tokratnem poletu videli »Zeppelin« tudi nad Slovenijo, a se to žalibog ni zgodilo radi slabega vremena, ki tlači in mrevari naše kraje že celi april z malenkostnimi izjemami.

*

Obisk pri francoskih jezuitih.

Sedajni francoski Poincarejevi vladi se je posrečilo po dolgem boju v skupščini izvojevati dovoljenje nekaterim misijonskim družbam, da se lahko v domovini slobodno gibljejo in skrbijo za naraščaj. V Franciji so bile radi zloglasnega Combes-zakona prepovedane več let vse cerkvene družbe in redi.

Stanje francoskih članov raznih samostanov je znašalo pred Combes postavo 75%, po le 49%.

Francoski tokratni opoziciji (radikalom in socijalnim demokratom) je bilo dobro znano plodonosno delovanje francoskih misijonskih družb v inozemstvu na nepregledno korist Fran-

cije; a kljub temu se je upirala z vsemi močmi dovoljenju istih doma v — Franciji.

Eden od voditeljev radikalov je rekel pred kratkem: »Danes dovolimo belim bratom šole v Afriki; jutri bo že izročena cela pokrajina našemu najbolj temnemu sovražniku — jezuitom.«

Jezusovo družbo je francoska opozicija napadala in jo še napada in se je boji najbolj. Kadarkoli danes gromijo voditelji opozicije v parlamentu proti cerkvi in duhovščini, mislijo vsikdar na jezuite. Akoravno s tokratnim omiljenjem proticerkvenega zakona niso prejeli jezuiti nobene ugodnosti ali večje prostosti v domovini, so ravno ta red opozicionalci z vso besnostjo napadali pri vsakem govoru v narodni skupščini.

Pri vseh napadih pa je po celi Franciji dobro znano, da delujejo tisočkrat izgnani in prokleti jezuiti sicer na tihem, a tem pridnejše, akoravno ne smejo v javnost.

Poročevalec dunajskega liberalnega dnevnika je obiskal te dni v Parizu voditelja jezuitskih kitajskih misijonov, očeta Giberta.

Častiti bradati menih je takoj izjavil, da se nove francoske proticerkvene olajšave nikakor ne tičejo jezuitov. — Francosko zunanje ministrstvo še danes razglašča in povdarja: »Vi jezuitje ste dobri za izvoz; vendar doma ne najdemo nobene potrebe za Vaše delovanje.« — In tako se tudi resnično godi: »Jezuitski misijoni v inozemstvu uživajo pokroviteljstvo francoskega zunanjega ministra. Voditelje misijonskih postaj francoska vlada uradno in javno hvali ter jih odlikuje. Na Kitajskem in po Sibiriji jim prepušča celotni pouk endotnih Francozov in francoških podanikov; v Franciji sami so pa vse jezuitske šole najstrožje zaprte. Ravno isti, ki v tujem delujočo Jezusovo družbo hvalijo in priznavajo njeno kulturno delo, jo doma zmerjajo za »dvorezne in hinavske jezuite.«

Po zadnji statistiki vzdržujejo francoski jezuitje med neverniki 2200 misijonarjev in sicer: 1422 duhovnikov, drugi so učitelji ter bratje iz vseh mogočih narodnosti, ki so pa vsi francoski državljanji. Pravih Francozov je le 1069.

Po izjavi zgoraj omenjenega p. Giberta je število francoskih jezuitskih misijonarjev še veliko premajhno. Pred vsem primanjkuje naraščaja iz Francije; akoravno delujejo ravno jezuitje med neverniki kot pionirji francoske kulture.

Na otoku Madagaskar (ob vzhodni afriški obali, kjer je najbolj razširjena malarija) vzdržujejo francoski jezuitje eno šolo in en kolegij z 2476 učenci. Na srednji jezuitski šoli v Bombaju v Indiji se šola 3000 dijakov. V mestu Beirut (severno od svete dežele) so francoske jezuitske ljudske, srednje in visoke šole.

Najbolj znamenita in že 25 let obstoječa jezuitska visoka šola je v Šanghaju na Kitajskem. 25letnico je slavil ta zavod ob navzočnosti francoskega konzula.

Razven šol pa vzdržujejo francoski

jezuitje na vseh misijonskih postajah: zvezdarne, vremenska opazovališča, zavode za merjenje neznanih krajev, magnetizma in radijo-postaje. Vse francoske radijo postaje na Kitajskem so pod vodstvom očeta jezuita Proc.

Tako se glasi na kratko izjava voditelja francoskih jezuitskih misijonov na Kitajskem p. Giberta, ki pa prebiva stalno v Parizu.

Iz ravnokar označenega delovanja francoskih jezuitov, pravi poročevalec dunajskega dnevnika, uvidim, da se rajši pustita francoski zunanji minister Briand in predsednik Poincare — zmerjati za nazadnjaka, kakor bi pa še za nadalje trdovratno onemogočevala nad vse kulturno delovanje raznih francoskih cerkvenih družb in redov. Ako razširjajo cerkvene družbe moč in slavo francoske kulture po vseh delih sveta, zakaj bi je pa doma na Francoskem ne!

*

Posebnosti prekoceanjskega parnika. Dne 16. julija bo nastopil prvo prekoceanjsko vožnjo parnik »Bremen«, ki je last severonemškega Lloyda in ga dogotavljajo v nemški ladjedelnici v Bremenu. Morski velikan tehta 46.000 ton in bo največji in najhitrejši parnik. Stroji proizvajajo 100.000 konjskih sil in ladjo bodo gonili štiri vijaki iz bron, od katerih tehta vsak po 17.000 kg. V vseh prostorih parnika bo žarelo 35 tisoč električnih žarnic in zvonilo ob potrebi 10.000 električnih zvoncev. Ladja je opremljena z motornimi rešilnimi čolni. Posebnost parnika bo letalo. Aeroplan bo sfrčal z ladje 1000 km pred ciljem, da bo izročil ekspresno pošto v pristanišču en dan pred prihodom parnika.

Ženski polkovnik obsojen. Smo že poročali, kako je Angležinja Valerija Smith skozi leta vodila za nos ugledno angleško javnost v ulogi polkovnika in voditelja angleških fašistov v Londonu. Slednjič so jo razkrinkali, obtožili in te dni je bila obsojena na devet mesev ječe, ker je javila v državno matično knjigo napačno svoj spol in ime. Sodba je izredno omiljena, ker sicer določa zakon zaporno kazen 7 let. Ženski oberst je zagrešil zločin, ker se je upisal v državno matico kot možki in poročil z mladim dekletom.

NAŠA DRUŠTVA

Perznice. Naše Prosvetno društvo se živahno giblje. Dne 14. aprila nam je nudila veliko užitka njegova druga prireditve. Šolska in odrašana mladina nas je prav razveselila z nekaj primernimi pesmicami in deklamacijami, dobro so jo zadeli rokodelci (zidar, mizar, tesar, krojač) in mladi vojaki (šolski učenci), za nad vse premetenega tička se je pa pokazal dr. Vsezalov sluga Štipko.

Ptuj. Kakor smo poročali v zadnji številki »Slovenskega Gospodarja«, ima telovadni odsek Orel v Ptujju javno tombolo v nedeljo, 5. maja, ob treh popoldne na Florijanskem trgu v Ptujju. Ne odlašajte, ampak kupite tablice, cena samo 2 Din.

Št. Janž pri Valenju. V nedeljo, dne 5. maja, ob treh popoldne, priredijo naši fantje v društvenih prostorih igro »Dr. Vsezal in njegov